

Dějepisectví druhé poloviny 19. století

Prohlubuje se profesionalizace historických bádání

Předpoklady

Vzor přírodních věd, úsilí o exaktnost, měřitelnost

↳ **pozitivismus** jako filozofické stanovisko vycházející pouze z ověřitelných faktů, odmítající metafyziku a spekulaci

Pozornost se přesunuje od jedinečného k obecnému, od jednotlivců ke společnosti

↳ zrod **sociologie** jako nové humanitně vědné disciplíny:
AUGUSTE COMTE (1798–1857)

KARL MARX (1818–1883)

- marxistická filozofie = historický materialismus
- výrobní vztahy a výrobní prostředky → společenský řád
- třídní boj
- nová periodizace dějin (otrokářství, feudalismus, kapitalismus, socialismus)

Pozitivismus v dějepisectví

- eliminace romantických prvků (subjektivity, intuice, obrazotvornosti)
 - ↳ podcenění formální stránky historického díla
- eliminace filozofických koncepcí
 - ↳ převažovaly analýzy nad syntézami
- věčnost → („faktopisectví)

Insitucionalizace historických bádání

❖ Univerzity

- hlavně německé

↳ vznik instituce semináře [typ. příklad **GEORG WAITZ** (1813–1886), univ. v Göttingen]

❖ Muzea

❖ Archivy

✍ Odborné časopisy (*Historische Zeitschrift*, *Revue historique*)

✍ Edice pramenů

České dějepisectví druhé poloviny 19. století

VÁCLAV VLADIVOJ TOMEK (1815–1905)

✎ *Dějepis města Prahy* (12 dílů, dějiny do r. 1608)

1882 – rozdělení pražské univerzity na část česko a německou

1886 – spor o pravost Rukopisů (časopis *Athenaeum*; T. G. Masaryk, Jan Gebauer, Otakar Hostinský, Jaroslav Goll)

ANTONÍN REZEK (1853–1909)

Věnoval se raněnovověkým dějinám; později politická kariéra.

JOSEF EMLER (1836–1899)

Ediční činnost:

✎ *Fontes rerum bohemicarum* (*Prameny dějin českých*; vycházely od 1873)

✎ *Regesta diplomatica nec non epistolarie Bohemiae et Moraviae* (vycházela 1855–1892; dovedená do r. 1346; společně s K. J. Erbenem)

JAROSLAV GOLL (1846–1929)

❖ Studoval v Göttingen.

↳ Na pražské univerzitě zavedl seminární výuku historie.

✎ *Chelčický a jednota v 15. století* (soubor starších statí; vyšel 1916)

✎ *Čechy a Prusy ve středověku* (1897)

✎ 1895 založil *Český časopis historický*